

Principiile prozelitismului sectar și misiunea Bisericii

Rezumat

Drd. Eugen Buchiu

Coordonator: pr. prof. dr. Valer Bel

Cuvinte cheie: misiunea Bisericii, prozelitism, noi mișcări religioase, Sfintele Taine

CUPRINS

INTRODUCERE

1. SCURTĂ PREZENTARE A MIȘCĂRILOR PARABISERICESTI DE SORGINTE CREȘTINĂ ȘI NOILE MIȘCĂRI RELIGIOASE

1.1. Comunități de inspirație iudeo-creștină

1.1.1. Adventiștii

1.1.2. Martorii lui Iehova

1.1.3. Penticostalii

1.1.4. Baptismul

1.2. Secte de inspirație orientală

1.2.1. Hare Krihna

1.2.2. Reiki

1.2.3. Meditația transcendențială

1.2.4. Yoga

1.3.1. Scientologia

1.3.2. Raelienii

2. OBIECȚIUNI LA ADRESA MISIUNII BISERICII

2.1. Biserica Ortodoxă – teren fertil pentru proliferarea comunităților eterodoxe parabisericești

2.1.1. Biserica Ortodoxă de Stil Vechi din România

2.1.2. Biserica Creștinilor Ortodocși Tradiționali a Valahilor de Pretutindeni

2.1.3. Biserica secretă a Maicii Domnului

2.1.4. Biserica Ortodoxă Tradițională din România

- 2.1.5. Mitropolia Ortodoxă Autonomă din România
- 2.1.6. Mitropolia Ortodoxă de Milano și Aquilea
- 2.1.7. Nepomenitorii
- 2.2. Ortodocșii – creștini prin naștere nu prin convertire
 - 2.2.1. Secularizarea
 - 2.2.2. Ocultismul
 - 2.2.3. Postmodernismul
- 2.3. Biserica și-a pierdut caracterul evanghelic misionar
 - 2.3.1. Evanghelizarea la Ellen White
 - 2.3.2. Predicarea Evangheliei – împlinirea mandatului hristic
- 2.4. Biserica își limitează activitatea misionară la cult și ritual
 - 2.4.1. Pelerinajul la Sfintele Moaște
 - 2.4.2. Activitatea filantropică a Bisericii
- 2.5. Biserica nu se interesează de convertirea personală – individuală
 - 2.5.1. Ora de religie
 - 2.5.2. Cateheza
- 2.6. Misiunea Bisericii nu atinge toate categoriile de oameni
 - 2.6.1. Întâlnirea tinerilor ortodocși din toată lumea
 - 2.6.2. Tinerii – prezentul și viitorul Bisericii
- 2.7. Biserica, o instituție clericală interesată de prestigiul cultural și poziția ei publică.....
 - 2.7.1. Misiunea laicilor
 - 2.7.2. Catedrala Mântuirii Neamului – act de dreptate istorică și împlinirea unei necesități pastorale și misionare
- 2.8. Etica simfoniei și a colaborării în loc de etica crucii și a eliberării
 - 2.8.1. Relația Biserică-Stat în timpul regimului comunist – obediență sau supraviețuire?
Error! Bookmark not defined.
 - 2.8.2. Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului
 - 2.8.3. „Pentru Tine suntem uciși toată ziua” - mărturisitorii din închisorile comuniste
- 3. PRINCIPII ALE PROZELITISMULUI SECTAR
 - 3.1. Mișcările parabisericești s-au rupt de Biserică și s-au abătut de la învățături esențiale ale Bisericii

- 3.1.1. Cauze ale apariției și răspândirii grupărilor neoprotestante
- 3.2. Relativizarea Sfintei Treimi
 - 3.2.1. Penticostalii
 - 3.2.2. Adventiștii de ziua a șaptea
 - 3.2.3. Martorii lui Iehova
- 3.3. Relativizarea Persoanei Mântuitorului Iisus Hristos
 - 3.3.1. Penticostalii
 - 3.3.2. Adventiștii de ziua a șaptea
 - 3.3.3. Martorii lui Iehova
- 3.4. Relativizarea Persoanei Duhului Sfânt
 - 3.4.1. Penticostalii
 - 3.4.2. Adventiștii de ziua a șaptea
 - 3.4.3. Martorii lui Iehova
- 3.5. Relativizarea Sfintei Scripturi
- 3.6. Elecția divină
- 3.7. Nașterea din nou
- 3.8. Relativizarea Bisericii
- 3.9. Dependența de liderii religioși
- 4. BISERICA ȘI MISIUNEA EI
 - 4.1. Pogorârea Duhului Sfânt, întemeierea Bisericii și începutul misiunii creștine
 - 4.1.1. Sfânta Treime, modelul și izvorul de putere al Bisericii și al misiunii ei
 - 4.1.2. Temeiul hristologic al misiunii Bisericii
 - 4.1.3. Fundamentul pnevmatic al misiunii Bisericii
 - 4.1.4. Începutul misiunii creștine
 - 4.1.5. Temeiul apostolic al misiunii creștine
 - 4.2. Biserica în planul lui Dumnezeu de mântuire a lumii
 - 4.2.1. Planul de mântuire a lumii în desfășurarea lui istorică, potrivit Revelației
 - 4.2.2. Relația dintre Biserică și creație în planul divin de mântuire
 - 4.3. Spre zidirea Trupului lui Hristos; caracterul eclesiologic al misiunii
 - 4.3.1. Raportul dintre misiune și mărturie

4.3.2. Dinamismul eclesial și dinamismul misiunii

4.4. Propovăduirea Evangheliei și Sfintele Taine

4.4.1. Taina Sfântului Botez – între filiație după har și înregimentare sectară

4.4.2. Mirungerea

4.4.3. Sfânta Euharistie - „plinirea tuturor celorlalte Taine”

4.4.4. Taina Sfintei Spovedanii

4.4.5. Taina Sfintei Cununii

4.4.6. Taina Sfântului Maslu

4.4.7. Hirotonia

4.5. Prozelitism sau contra-mărturie creștină

4.6. Îndrumări pentru înnoirea misiunii și pastorației

4.6.1. Revitalizarea parohiei

4.6.2. TrinitasTV – o mare oportunitate misionară

CONCLUZII

BIBLIOGRAFIE

După ce o perioadă de timp și într-un anumit context social și religios, misiunea creștină era alăturată sau chiar asimilată de conceptul de prozelitism, teologia ortodoxă contemporană identifică misiunea creștină ca fiind „trimiterea Bisericii în lume în vederea universalizării Evangheliei și a integrării oamenilor în împărăția lui Dumnezeu”¹. Spre deosebire de valențele eronate acordate misiunii în accepțiunea grupărilor neoprotestante, care rezumă această lucrare doar la vestirea Evangheliei², teologia ortodoxă merge mai departe și specifică importanța integrării tuturor persoanelor în Biserică, Trupul Tainic al lui Hristos, ca finalitate misionară.

În același timp, când vorbim despre misiune, identificăm două aspecte³ ale acesteia (și nu două misiuni cum, în mod eronat s-a afirmat) și anume: aspectul *ad extra* care vizează răspândirea Cuvântului Evangheliei întregii umanități și aspectul *ad intra* care desemnează grija continuă a Bisericii față de fii ei.

Pe de altă parte, misiunea, cum am prezentat-o succint anterior, a fost denaturată și despiritualizată, metaforozându-se în ceea ce numim astăzi prozelitism. Acesta nu constituie doar specificul grupărilor neoprotestante, ci face parte din însăși structura lor, așa cum voi arăta ulterior.

Alegerea acestei teme constă mai ales în actualitatea sa reală pentru teologia misiunii, având în vedere contextul actual marcat de un susținut prozelitism sectar, nedisimulat și agresiv la adresa credincioșilor Bisericii Ortodoxe Române. Pentru a contracara în mod eficient acțiunile prozelitiste de orice tip se impune o cunoaștere reală a principiilor care fundamentează aceste acțiuni. Investigarea acestor principii vor urmări identificarea motivațiilor teologice care sunt de regulă invocate în sprijinul lor și care dovedesc o interpretare eronată a textului biblic. Pentru întocmirea lucrării, am utilizat cu precădere metoda analitică și sporadic, comparativă. Din bibliografia parcursă am putut identifica o serie de principii, pe care le-am ordonat după importanța lor și pe care le voi prezenta în corpul lucrării, alături de concepțiile doctrinare pe care se întemeiază acestea. Legat de bibliografie, menționez că m-am focusat atât pe lucrările teologilor misiologi români actuali, cât mai ales am uzitat bibliografie neoprotestantă, cu predilecție adventistă și pentecostală. Menționez că bibliografia sectară este în exclusivitate una de actualitate,

¹ Valer BEL, *Misiunea Bisericii în lumea contemporană*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2010, p. 21.

² Dustin WILLIS, Aaron COLE, *Life on Mission. Joining the Everyday Mission of God*, Moody Publishers, Chicago, 2014, p. 61.

³ Doru COSTACHE, „Misiune și Evanghelizare”, în *Almanah Bisericesc*, Editura Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, 1996, pp. 219-220.

lucrările citate, în integralitate, fiind apariții recente, după anul 2003.

Mai întâi trebuie precizat că sectele care acționează astăzi în spațiul autohton pot fi grupate în trei categorii: a. secte de inspirație iudeo-creștină, care acordă mai multă importanță Vechiului Testament, în detrimentul Noului; b. secte de inspirație orientală, ezoterice, influențate de budism în special; c. secte de inspirație științifică, care urmăresc o accentuare nefirească a științei în detrimentul transcendenței. Voi arăta legătura dintre pseudo-doctrina acestor grupări și procesul de secularizare⁴ manifestat pregnant în societatea postmodernă.

Al doilea capitol al lucrării este constituit din obiecțiuni la adresa misiunii, care inventariază principale acuze adresate Bisericii noastre, provenite cu precădere din mediul sectant.

O precizare se impune înainte de prezentarea analitică a principiilor pe care se fundamentează prozelitismul sectar și anume: caracterul violent al acțiunilor prozelitiste se fundamentează pe o sărăcire spirituală evidentă a sectelor, pe care ele doresc s-o suplinească prin agresivitatea mijloacelor folosite în atragerea de noi adepți. Această golire spirituală se datorează ignorării tezaurului Sfintei Tradiții, în lipsa căruia nici Sfânta Scriptură nu-și mai poate descoperi adâncurile de taină ale adevărilor revelate și cu atât mai puțin prezența personală a Mântuitorului Hristos, în mod eclesial și sacramental în viața credincioșilor.

Primul principiu constă în relativizarea dogmei Sfintei Treimi, coloana vertebrală a învățăturii de credință ortodoxe. Dintre Persoanele Sfintei Treimi, cea a Fiului lui Dumnezeu este cel mai mult vizată, în sensul că sectele introduc o separație dualistă între divinitatea și omenitatea Mântuitorului Hristos. Ca o reactualizare a ereziei nestoriene, se consideră că în viața pământească Iisus a fost mai mult om și mai puțin Dumnezeu, în sensul teoriilor chenotice protestante. Consecințele acestei disocieri dintre cele două firi ale Mântuitorului sunt grave pentru spiritualitatea creștină, deoarece nu mai poate fi vorba despre o îndumnezeire sau sfințire a naturii umane a Mântuitorului. De acest principiu aparține și considerarea Mântuitorului în rândul celorlalți întemeietori de religie sau al profeților⁵, ceea ce demonstrează în mod evident că sectele nu înțeleg unirea ipostatică a celor două firi în Persoana Fiului lui Dumnezeu întrupat.

Pe lângă relativizarea persoanei lui Hristos, sectele procedează și la micșorarea rolului și

⁴ Pr. conf. univ. dr. Adrian BOLDIȘOR, „Religia în postmodernitate. Destinul ei într-o lume secularizată”, în *Misiunea Bisericii Ortodoxe în contextul actual*, coord. pr. conf. univ. dr. Nicolae Răzvan Stan, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2016, p. 130.

⁵ Pr. prof. Dumitru POPESCU, „Principii care stau la baza formațiilor sectare și activității lor agresiv-prozelitiste”, în rev. *Ortodoxia*, anul XLIX (1997), nr. 3-4, p.22.

lucrării Duhului Sfânt, deoarece în concepția acestora Duhul Sfânt pierde relația cu întreaga creație și se confundă cu subiectivitatea credinciosului izolat. Așa după cum Hristos despărțit de Duhul Sfânt nu mai poate cuprinde creația, „atât în calitatea Sa de Creator și Mântuitor al cosmosului, tot astfel și Duhul Sfânt, din momentul în care pierde relația cu Hristos, încetează a mai fi prezent în creație”⁶.

Duhul Sfânt mai este relativizat și prin izolarea Sa subiectivă în fiecare credincios, în mod individualist. Această „confiscare” a Duhului are consecințe extrem de grave pentru viața spirituală a credinciosului, deoarece îi configurează o trăire nefirească, între prezența Duhului din el și absența Duhului din creație, fapt ce produce un adevărat dezechilibru în sufletul omului și alimentează starea de agresivitate a sectelor. Dacă mai adăugăm la aceasta și concepția eronată despre „revelația deschisă”, vom avea o imagine fidelă a relativizării Duhului Sfânt și de fapt a întregii Sfintei Treimi.

Un alt principiu pe care se fundamentează prozelitismul sectar poate fi considerat tendința grupărilor neoprotestante de a relativiza Sfânta Scriptură. Deși își arogă dreptul ermineutic exclusiv al Bibliei, cuvântul revelat al lui Dumnezeu, sectele au o atitudine ambivalentă față de ea. În primul rând, propun o interpretare tendențioasă a Sfintei Scripturi, care se limitează la invocarea anumitor texte biblice în sprijinul propriei lor doctrine, făcând în mod intenționat abstracție de context sau de locuri paralele din Sfânta Scriptură. Apoi este vorba de tendința sectelor de a introduce elemente eronate pe baza unei înțelegeri defectuase a anumitor texte, spre exemplu avansarea datei Parusiei, privită în mod fatalist⁷, Împărăția de o mie de ani și altele.

Doresc să mai menționez un alt principiu care poate fi definit ca „alegerea divină”, cu fundamentul în teoria eronată a predestinației. Sectele urmăresc cu asiduitate să inoculeze în conștiințele adeptilor că fac parte din numărul celor aleși de Dumnezeu spre mântuirea veșnică, în timp ce restul umanității se poate considera pierdută. În formă incipientă, conceptul elecției divine tinde să flateze orgoliul adeptului, după care secta, prin mijloace specifice, lucrează la o destructurare interioară aproape ireversibilă. Consecința adoptării unei astfel de erori este că îi determină pe adepții sectei să renunțe la orice efort spre sfințirea personală și determină activitatea prozelitistă a sectelor.

⁶ Pr. prof. Dumitru POPESCU, „Principii care stau la baza formațiilor sectare și activității lor agresiv-prozelitiste...”, p. 23.

⁷ Pr. conf. univ. dr. Radu Petru MUREȘAN, *Universul religios al Martorilor lui Iehova. Repere ale unei relații ambivalente cu societatea contemporană*, Editura Andreiana, Sibiu, 2017, p. 56.

Motivația doctrinară a acestui principiu poate fi descoperită în conceptul căderii iremediabile a protopărinților, formulată de reformatorii sec. al XVII-lea, care a condus la generarea teoriei predestinației. O astfel de doctrină, lipsită de temeuri biblice are două consecințe negative: pe de o parte transformă pe Dumnezeu în autor al răului și lipsește pe om de contribuția personală la procesul propriei sale mântuirii, iar pe de altă parte obligă sectele să adopte o atitudine negativă față de lume și să promoveze sfârșitul ei apocaliptic.

Mai punctez prezența unui al patrulea principiu care îl constituie totala dependență a credincioșilor sectari față de liderii lor religioși, dovedind un caracter antropocentrist fundamental, interpunând efectiv între ei și Dumnezeu persoana liderului lor. De fapt, așa cum voi arăta, explicația acestei deturnări a evlaviei adepților se petrece pe fundalul respingerii cultului sfinților, aceștia fiind înlocuiți cu întemeietorii de secte. „În locul lui Hristos, ca Dumnezeu și Om, plasează omul în locul Său”⁸.

Principiile expuse anterior, la care se pot adăuga și altele, de mai mică importanță, descoperă mentalitatea specifică sectelor, dar și scopurile urmărite de acestea, care sunt diametral opuse Bisericii Ortodoxe. Deși mimează o atitudine ecumenică, sectele nu intenționează să poarte un dialog cu alte Biserici creștine, ci se cantonează în sfera îngustă și nocivă a unui prozelitism agresiv și distrugător de conștiințe.

Ultimul capitol al lucrării îl constituie misiunea Bisericii în contemporaneitate, mai precis mijloacele misionare folosite de Biserică, eventualele lor limite precum și considerații pentru înnoirea misiunii și pastorației.

Doresc aici să mai fac o precizare; dacă direcția misiologiei românești a fost până la mijocul anilor 90 una sectologică, în ultima perioadă aceasta s-a axat mai mult pe teologia misiunii. Consider și sper că lucrarea de față reușește să realizeze o simbioză necesară și utilă între cele două căi, mai ales din cauza contextului acutal în care se constată o reactivare a prozelitismului sectar.

În concluzie, consider că tema poate fi investigată în adâncime pe baza unor surse bibliografice din teologia românească și cea străină, pe baza cercetărilor putând fi demonstrate intențiile negative și urmările nefaste ale prozelitismului sectar. În același timp, trebuie formulate răspunsuri credibile care să se întemeieze deopotrivă pe teologia misiunii în viziune ortodoxă, cât și pe învățătura de credință a Bisericii, credincioșii urmând să fie instruiți în apărarea adevărului

⁸ Pr. prof. Dumitru POPESCU, „Principii care stau la baza formațiilor sectare și activității lor agresiv-prozelitiste...”, p. 25.

de credință al Bisericii și fiind capabili să respingă orice atac sectar, în manieră prozelitistă.

Într-o lume care se clatină din punct de vedere moral, doar învățătura ortodoxă, integratoare și completă, poate asigura liantul între o viață cotidiană complexă, dar nedeplină și deschiderea spre o existență orientată eshatologic. Desigur, învățătura de credință trebuie să fie asimilată și asumată doar în cadrul eclesial, fiindcă numai Biserica, înțelească ca Trup mistic al lui Hristos, reprezintă timpul și spațiul prin excelență, în care Hristos, Capul ei este prezent în mod real până la Eshaton. Omul contemporan, dezechilibrat și acumulând permanent frustrări diverse, resimte în mod pregnant și real, o lipsă acută de adevăr și autentic, valori înglobate și păstrate în Biserică. Eșecul omului zilelor noastre, explică, fără să justifice, eșecul întregii lumi postmoderne secularizate, care și-a însușit ca demers personal exilarea religiosului din sfera preocupărilor și constantelor din viața cotidiană. Bineînțeles, acest deziderat iluzoriu și de neînțeles, a produs urmări catastrofale în conștiința omului deja angosat. Eliminarea transcendentului a produs un fenomen teribil în sufletul persoanei, care deodată se (re)simte singur într-o lume tot mai mare. Această stare contradictorie de însingurare într-o societate tot mai densă, este urmarea directă a îndepărtării până la eliminare a lui Dumnezeu, de care omul se simțea constrâns într-un mod nejustificat, dar a cărui lipsă o percepe acum ca pe o neîmplinire și un eșec personal.

Această stare paradoxală în care ființiază omul contemporan secularizat continuă, în mod firesc, în următoarea direcție; deși acumulează informație abundantă, ajungând până la supraîncărcare cognitivă, trăiește sentimentul că nu cunoaște ceea ce sufletul îi cere, în mod discret, să cunoască. Mai mult decât atât, în aceeași logică dictată de secularizare, sub al cărui calapod s-a modelat, omul de azi deține multe, dar e sărac spiritual. Oferta lumii postomderne nu îi poate hrăni în mod autentic necesitatea de regăsire și împlinire autentică.

Într-o astfel de lume, Biserica este chemată, prin pronia divină, să înțeleagă și mai ales să dăruiască omului rătăcit spiritual adevărata direcție. După anomia comunistă, în care Biserica, sub providența divină, a purtat de grijă, așa cum am prezentat, fiilor ei, acum trebuie să ființeze într-o anomalie: deși există libertate religioasă, fără constrângeri evidente, omul contemporan ratează întâlnirea cu Hristos. Procesului de secularizare accentuată, i se adaugă prozelitismul sectar agresiv, care deturneză omul din scopul său ultim și anume mântuirea. După cum am prezentat, grupările neoprotestante, în demersul lor eretic prozelitist, ascuns sub masca unei pseudo-misiuni, atentează în definitiv la propria interioritate a persoanei, pe care, prin procedee manipulative, o destructurează aproape de granița patologică iremediabilă. Discernământul neofitului este perturbat,

conștiința deformată, iar voința redusă aproape de extincție. În cadrul sectelor, parazitarea unui demers legitim, acela al răspândirii Evangheliei, este în mod real smintitoare și nocivă. Membrii sectei sunt efectiv înregimentați și nu fac altceva decât să meargă și să activeze după cadența impusă. Aceste structuri piramidale, securizate, reușesc într-adevăr să își țină membrii uniți, însă departe de Hristos. Submisivitatea lor programată, receptivitatea față de ordinele liderului religios, se metamorfozează în agresivitate și intoleranță față de credincioșii și clericii Bisericii noastre, așa cum am prezentat în lucrare. Subscriu evaluării conform căreia membrii sectelor nu sunt creștini tocmai pentru că le lipsește ceea ce este definitiv pentru creștini și anume iubirea. Ei sunt capabili de sentimente empatice doar față de cei din grupare, sentimente care se reconfigurează în ură și dispreț față de credinciosul ortodox.

În acest context al prezenței sectare masive și a intensificării prozelitismului, Biserica este chemată la o îmbunătățire a caracterului sau aspectului *ad intra* al misiunii. Grijă față de proprii credincioși trebuie să reflecte purtarea de grijă a lui Dumnezeu față de Biserică. În acest sens, după cum am analizat, Biserica a cunoscut un revirement, după eliberarea de sub constrângerile și persecuțiile regimului comunist. Se observă, în mod obiectiv, o înmulțire a activităților social-filantropice, care oglindesc de fapt filantropia divină, o creștere semnificativă a acțiunilor culturale și educative îndreptate în primul rând spre copii și tineri. Prezența preoților în diverse instituții ale statului este de un real folos, deziderat împlinit după aproape cinci decenii în care Biserica a fost nevoită să-și limiteze activitatea doar la cult. De asemenea, reintroducerea orei de religie în școli, devine în lumina noilor realități postmoderne, o realizare de anvergură, a cărei rezultate le observăm deja. Biserica, în activitatea ei învățătoarească nu s-a rezumat însă doar cu informațiile oferite în cadrul școlar, de aceea a demarat și susținut diverse programe catehetice. Numărul parohiilor unde au loc cateheze este unul semnificativ și în creștere, fapt ce denotă o autentică purtare de grijă a Bisericii față de copii și tineri, lucru de asemenea evidențiat în lucrarea de față.

Ceea ce am vrut să evidențiez în cadrul tezei, dar și aici, este că deși Biserica activează într-o lume secularizată, ambivalentă de multe ori, trebuie accentuată, fără emfază, lucrarea deosebită pe care aceasta o face în și pentru lume. Mă delimitez în mod profund de tonul pesimist și nejustificat din punctul meu de vedere al unor voci contemporane care în mod insistent, uneori asemănător fatalismului sectar, prevăd un viitor prea sumbru Bisericii noastre din cauza contextului secularizat, semiagnostice și uneori anticlerical în care ne aflăm. Biserica este mărturisitoare și martirică în ființa ei, fiind clădită în mod real pe sângele mucenicilor, dar această

realitate ar trebui să se constituie într-un semnal pozitiv, dătător de speranță, nicidecum generator de temeri. Dacă Biserica noastră a trecut în mod demn, cu prețul unor vieți martirice, perioadei de prigoană comunistă, cu atât mai mult poate acum, nu doar să se mențină, ci și să crească, mergând spre Împărăție.

Desigur, unele aspecte se pot îmbunătăți, mai ales la nivel de parohie, fapte semnalate în ultimul capitol al lucrării. Pe de altă parte, existența mesajului Bisericii în mass-media, prin propriile canale, constituie o mare oportunitate misionară.

Limitele lucrării de față sunt, consider, următoarele: în primul rând, fiind o temă de misiologie, sublinierea activității parohiilor din diaspora, în condițiile înmulțirii lor ca urmare a creșterii numărului de credincioși români din afara granițelor. Desigur, acest subiect consider că ar putea fi dezvoltat într-o lucrare separată. De asemenea, mai putea fi punctată tema ecumenismului, în special raportarea Bisericii față de acesta.

În concluzie, consider că noutatea acestei teze rezidă tocmai din actualitatea bibliografiei în primul rând, mai ales a celei sectare. De asemenea, sunt de părere că demersul meu de a recupera aspectul sectologic al misiunii s-a dovedit benefic în contextul reactivării prozelitismului sectar contemporan.

BIBLIOGRAFIE

EDIȚII ALE SFINTEI SCRIPTURI:

1. Biblia sau Sfânta Scriptură, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2006, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobrea Sfântului Sinod.

DICȚIONARE:

2. ZAMFIR, Cătălin, VLĂSCEANU Lazăr, *Dicționar de sociologie*, Editura Babel, București, 1998.

CĂRȚI DE CULT:

3. *Aghiasmatar*, EIBMO, București, 2016.
4. *Molitfelnic*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2006.

VOLUME:

5. **Mărturisirea de credință a Bisericii lui Dumnezeu Apostolice Penticostale din România*, Editura Cultului Penticostal Biserica lui Dumnezeu Apostolică din România, București, 1994
6. **Mărturisirea de Credință Baptistă 1689*, Editura Multimedia, Arad, 2004, p. 25.
7. **Memorialul victimelor comunismului și al rezistenței*. Sighet, România. Fundația Academia Civică, București, 2014
8. **Reiki*, Editura Niculescu, București, 2005
9. **Secretariatul de stat pentru Culte, Statul și cultele religioase*, București, 2014, p. 66.
10. ACHIMESCU, Nicolae, *Budism și Creștinism*, Editura Tehnopress, Iasi, 2009.

11. ACHIMESCU, Nicolae, *Noile mișcări religioase*, ediția a II-a, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2004.
12. ACHIMESCU, Nicolae, *Religie, modernitate și postmodernitate*, Editura TRINITAS a Patriarhiei Române, București, 2013.
13. ACHIMESCU, Nicolae, *Universul religios în care trăim*, Editura TRINITAS a Patriarhiei Române, București, 2013.
14. ALEVIZOPOL, Antonios, *Ortodoxia în fața sectelor*, trad. Ion Buga, Meteor Publishing, București, 2017.
15. ALLEINE, Joseph, *Oare sunt un creștin adevărat?*, trad. Larisa Mangalagiu, Editura Perla Suferinței, Suceava, 2010.
16. ANASTASIE, Arhiepiscopul Tiranei și al întregii Albanii, *Misiune pe urmele lui Hristos*, trad. diacon. dr. Ștefan L. Toma, Editura Andreiana, Sibiu, 2013.
17. BACONSCHI, Teodor, *Cetatea sub asediu*, Editura Doxologia, Iași, 2016.
18. BARNES, Patrick, *Non-ortodocșii*, , Editura Egumenița, 2004.
19. BĂDIȚĂ, Dumitru Bogdan, *Pastorația bolnavilor*, Editura Cuvântul Vieții a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, 2012.
20. BĂDULESCU, Dan, *Ortodoxie și erezie*, Editura Agaton, Făgăraș, 2006.
21. BEL, Valer, *Dogmă și propovăduire*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1994.
22. BEL, Valer, *Misiune, Parohie, Pastorație*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2006.
23. BEL, Valer, *Misiunea Bisericii în lumea contemporană*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2010.
24. BLOESCH, Donald G., *Essentials of Evangelical Theology, Volume Two: Life, Ministry and Hope*, Prince Press, New York.
25. BOBRINSKOY, Boris, *Împărtășirea Duhului Sfânt*, trad. Măriuca și Adrian Alexandrescu, EIBMBOR, București, 1999,

26. BOBRINSKOY, Boris, *Taina Preasfintei Treimi*, trad. Măriuca și Adrian Alexandrescu, EIBMBOR, București, 2005.
27. BOSCH, David J., *Transforming mission: Paradigm Shifts in Theology of Mission*, Twentieth Anniversary Edition, Orbis Books, Maryknoll, New York 10545, 2011.
28. BOZARU, Dan, *Alimentația în practica Yoga*, Editura Mix, Brasov, 2005.
29. BRANIȘTE, Ene, *Cuvântări și Predici*, BASILICA, București, 2014.
30. BRANIȘTE, Ene, *Liturgica specială*, ediția a doua, EIBMBOR, București, 1985.
31. BRENNAN, Barbara Ann, *Mâini tămăduitoare*, Editura Hungalibri, Oradea, 1997.
32. BRENNAN, Barbara Ann, *Puteri tămăduitoare*, vol. 2, Editura Hungalibri, Oradea, 1998.
33. BRIA, Ion, *Credința pe care o mărturisim*, EIBMBOR, București, 1987.
34. BRIA, Ion, *Tratat de Teologie Dogmatică și Ecumenică*, Editura ROMÂNIA CREȘTINĂ, București, 1999.
35. BROWN, J. Newton, *A Baptist Church Manual*, Judson Press, Valley Forge, PA, 2014.
36. BUNACIU, Ioan, BUNACIU Otniel, *Explicarea doctrinelor biblice*, Cartea Universitară, București, 2004.
37. BUNACIU, Ioan, *Explicarea Evangheliilor*, Lumina Tipo, București, 2012.
38. CABASILA, Nicolae, *Despre viața în Hristos*, Editura IBMBOR, București, 1997.
39. Cameron W. WILSON, *Păstori ai României. Manual de studiu*, trad. Florinel CÂMPEAN, Stelian Iambor, Oradea.
40. CARINI, Maria Grazia, VISCONTI Giancarlo, *Inițiere în Reiki*, Editura Antet, 2007.
41. CARR, Nicholas, *Cușca de sticlă: automatizarea și noi*, trad. Vasile DECIU, Editura Publica, București, 2014.
42. CHEYNEY Tom, WYNN Larry, *Preaching Towards Church Revitalization and Renewal!*, Xulon Elite Press, 2015.

43. CISMAȘ, Iacob, *Preotul – misionar în contextul lumii contemporane*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2010.
44. CLOȘCĂ, Ciprian Marius, *Ortodoxia și noile mișcări religioase*, Editura Lumen, Iași, 2009.
45. CLOUZET, Ron E. M., *Cea mai mare nevoie a adventismului. Revărsarea Duhului Sfânt*, trad. Laurențiu Nistor, Editura Viață și Sănătate, București, 2013.
46. COLE Neil, *Organic church. Growing Faith Where Life Happens*, Jossey-Bass A Wiley Imprint, San Francisco, 2005.
47. COLLIER, Nancy, *The power of off, The mindful way to stay sane in a virtual world*, SoundsTrue, Boulder, Colorado, 2013.
48. COLLINS, Marjorie A., *Manualul misionarului contemporan: de la recrutare până la pensionare*, trad. Veronica ONIGA, Editura Succed Publishing, Medgidia, 2011.
49. CONOVICI, Iuliana, *Ortodoxia în România postcomunistă. Reconstrucția unei identități publice*, vol I, Eikon, Cluj-Napoca, 2009.
50. CONSTANTINESCU, Corneliu, *Fenomenul Pitești, reeducarea prin tortură*, în *Revista Memoria*, Fundația Culturală Memoria, București, nr. 100, 3/2014.
51. CORBU, Agapie, *Sfintele Taine în Biserica Faptelor Apostolilor*, Editura Sfântul Nectarie, Arad, 2004.
52. COSTA DE BEAUREGARD, Marc-Antoine, *Tineretul ortodox și societatea modernă*, Editura Doxologia, Iași, 2014.
53. CUCIUC, Constantin, *Religii noi în România*, Editura Gnosis, 1996, București.
54. CUCIUREANU, Monica, VELEA Simona, Institutul de Științe ale educației, *Educația moral-religioasă în sistemul de educație din România*, Editura Didactică și Pedagogică R.A., București, 2012.
55. DAMIAN, Constantin-Iulian, *Convertirea în contextul noilor mișcări religioase: spălarea creierului, manipulare, influență socială*, Editura ASTRA Museum, Sibiu, 2014.
56. DAMIAN, Constantin-Iulian, *Secte sinucigăse*, Editura Lumen, Iași, 2005

57. DAN, Paul, *Adevărul despre mișcarea adventistă*, Editura Alfa-Omega, București, 2002.
58. DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Călătorind cu Dumnezeu – înțelesul și folosul pelerinajului*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, 2008.
59. DAVID, P. I ., *Călăzuza creștină – Sectologie*, Editura Episcopiei Argeșului, ediția a II-a, Curtea de Argeș, 1994.
60. DAVID, P. I., *Ghid tematic pe temeiul Bibliei*, Editura Arhiepiscopiei Bucureștilor, 1985.
61. DAVID, P. I., *Invazia sectelor*, Editura „Crist-1”, București, 1997.
62. DESEILLE, Placide, *Ce este Ortodoxia?*, trad. Liviu Marcel UNGUREAN, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2004.
63. DUMEA, Claudiu, *Religii, Biserici, secte privite din perspectivă catolică*, Editura SAPIENTIA, Iași, 2002.
64. Dumitru STĂNILOAE, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. I, București, 1978
65. DURĂ, Ioan, *Dar din râvna casei tale*, Editura MAGIC PRINT, Onești, 2018.
66. EBERTSHAUSER, Rudolf, *Creșterea bisericii sau seducerea bisericii?*, Editura Agape, trad. Olimpiu S. COSMA, Făgăraș, 2009.
67. ENACHE, George, *Ortodoxie și putere politică în România contemporană*, Nemira, București, 2005.
68. ENEA, Daniel, *Postmodernismul ca provocare la învățătura de credință și spiritualitatea creștin-ortodoxă*, Editura JatePress, Szeged, 2015.
69. EVDOKIMOV, Paul, *Ortodoxia*, trad. dr. Irineu Ioan Popa, Arhiepiscopul vicar, EIBMBOR, București, 1996.
70. FAIRBAURN, Donald, *Ortodoxia răsăriteană din perspectivă occidentală*, trad. Sofia GHEORGHE, Multimedia, Arad, 2005.
71. FLORUȚ, Gabriel, *Evaghelizarea în postmodernism*, Societatea Biblică din România, Oradea, 2011.

72. GEISLER, Norman, *Apologetică creștină*, trad. Livius Pup Percy, Societatea Misionară Română, Wheaton, Illinois, U.S.A., 1992.
73. GEORGESCU, Bogdan, *Biserica Ortodoxă Română și puterea comunistă (1945-1964)*, Eikon, București, 2015.
74. GEORGESCU, Vlad, *Politică și istorie: cazul comuniștilor români: 1944-1977*, Humanitas, București, 2008.
75. GHEORGHE, Virgiliu, *Efectele televiziunii asupra minții umane*, Editura Institutul de Cercetări Psihosociale și Bioetică, 2015.
76. GHEORGHÎĂ, Constantin, *Info reiki*, Ed. DAO PSI, Bucuresti, 2009.
77. GRIGORESCU, Florentina, *Evoluție prin Reiki*, Editura Sapnaa art, 2009.
78. GROSSU, Sergiu, *Calvarul României creștine, Convorbiri literare*, ABC Dava, Chișinău, 1992.
79. GUENON, Rene, *Introducere generală în studiul doctrinelor hinduse*, trad. Daniel HOBLEA, Editua Herald, București, 2014.
80. HIMCINSCHI Mihai, *Misiune și dialog*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2003
81. HIMCINSCHI, Mihai, *Biserica în societate*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2006.
82. HIMCINSCHI, Mihai, *Misionarismul vieții ecleziale*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2008.
83. HIMCINSCHI, Mihai, *Doctrina trinitară ca fundamnet misionar*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2004.
84. HLADCHI-BUCOVINEANU, Petre, *Fațete reale ale sectelor religioase*, Editura Politică, București, 1983.
85. HRISTENCO, Dumitru, *Reiki tradițional*, Editura Teora, 2010
86. HUBBARD, L., *Componentele intelegerii*, Editura Mix, 2006.
87. HUTCHISON, Taryn R., *V-am așteptat: slujindu-L pe Dumnezeu în Europa de Est*, Casa Literaturii Creștine, Brașov, 2011.

88. IERUNCA, Virgil, *Fenomenul Pitești*, Editura Humanitas, București, 1990.
89. KAPSANIS, Gheorghios, *Probleme de eclesiologie și pastorație*, trad. Nicușor DECIU, Editura Anestis, București, 2015.
90. KARDARAS, Nicholas, *Copiii și ecranele luminoase: ce îi înstrăinează pe copii și cum să rupem această stare de hipnoză*, trad. Vlad VEDEANU, Editura Paralela 45, Pitești, 2016.
91. KENNETH, Klaus, *Zei, idoli, guru*, trad. Raluca TOADER, Editura Agnes, Sibiu, 2010.
92. KILIFIS, Timotheos K, *Există Dumnezeu?*, trad. Alexandru Constantin, Editura Militară, București, 1998.
93. KINNAMAN, David; Aly HAWKINS, *You lost me: Why young Christians are leaving Church...and rethinking Faith*, BakerBooks, Grand Rapids, Michigan, 2011.
94. KNIGHT, George R., *În căutarea identității*, Editura viață și sănătate, trad. Gianina Floricel, 2013.
95. KRESTIANKIN Ioan, *Cum să ne spovedim după îndreptarul celor zece porunci și al fericiților*, trad. Dorin URSU, Editura de Suflet, București, 2015.
96. LAND, Steven Jack, *Spiritualitate Penticostală*, trad. Laurețiu Păscuți, Editura Pleroma, București, 2013.
97. LARCHET, Jean-Claude, *Semnificația trupului în Ortodoxie*, trad. monahia Antonia, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2015.
98. LARCHET, Jean-Claude, *Viața sacramentală*, Editura BASILICA, București, 2015.
99. LARENTZAKIS, Grigorios, *Biserica Ortodoxă. Trăire și credință*, trad. pr. prof. univ. dr. Nicoale Chifăr, Editura Andreiana, Sibiu, 2009.
100. LĂCUSTĂ, Ioan, *1948-1952. Republica Populară și România*, Curtea Veche, București, 2005.
101. LEMENI, Adrian, *Aspecte apologetice contemporane*, Editura ASAB, București, 2010.
102. LUBECK, Walter, Frank Arjava PETTER, William Lee RAND, *Spiriul Reiki*, București, 2009.

103. MACDONALD, William, *Deosebirea. Cum să înțelegem corect Biblia*, Editura Agape, Făgăraș.
104. MANOLACHE, Anca, *Sfintele Taine în viața Bisericii*, editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014.
105. MARIȘ, Daniel, *Mărturisirea Păcatelor. Învățătura bisericilor pentecostale românești*, Metaprint, Oradea, 2015.
106. MATSOUKAS, Nikos A., *Teologie Dogmatică și simbolică*, vol. II, trad. Nicușor Deciu, Editura Bizantină, București, 2006.
107. MAYER, Jean-Francois, *Sectele*, ediția a doua revăzută, trad. Ruxandra PITEA, Editura Enciclopedică, București, 1998.
108. MEYENDORFF, John, *Căsătoria: perspectiva ortodoxă*, trad. Cezar LOGIN, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2007.
109. MIHĂIȚĂ, Nifon, Arhiepiscop și Mitropolit, *Teologie, cultură și dialog inter-religios în misiunea Bisericii*, Editura Bibliotheca Valahia University Press, 2014.
110. MIRCEA, Laurean, *Arta predicării. Exigențe pentru mileniul al III-lea*, Editura Doxologia, Iași, 2015.
111. MIZGAN, Ioan Alexandru, *Biserica și societatea*, Editura Lumea Credinței, București, 2017.
112. MOLDOVAN, Wilhelm, *Manualul doctrinelor biblice A.Z.Ș.*, ediția a 3-a, Editura viață și sănătate, Pantelimon, 2017.
113. MUREȘAN, Alin, *Pitești: cronică unei sinucideri asistate*, ediția a treia, Editura Manuscris, Pitești, 2017.
114. MUREȘAN, Radu Petre, *Alternative spirituale în România. Seculul XXI. Perspectivă ortodoxă*, Editura Agnos, Sibiu, 2011.
115. MUREȘAN, Radu Petre, *Atitudinea Bisericilor Traditionale Europene față de prozelitismul advent. Impactul în societatea contemporană*, ediția a doua, Editura Cartea Ortodoxă, Alexandria, 2012.

116. MUREȘAN, Radu Petre, *Stilismul în România (1924-2011)*, Editura Agnis, Sibiu, 2012.
117. MUREȘAN, Radu Petru, *Universul religios al Martorilor lui Iehova: repere ale unei relații ambivalente cu societatea contemporană*, Editura Andreiană 2017, Sibiu, 2017.
118. NECHITA Vasile, *Mărturisindu-l pe Hristos, între misiune și discriminare*, Editura Vasiliana 98, Iași, 2008.
119. NECHITA, Vasile, *Misiunea Bisericii ieri și azi*, ediția a II-a, ed. Vasiliana'98, Iași, 2009.
120. NECHITA, Vasile, *Radiografii misionare*, Editura Vasiliana 98, Iași, 2006.
121. NECHITA, Vasile, *Vademecum Misionar*, Editura Vasiliana 98, Iași, 2009.
122. NECULA, Nicolae D. *Tradiție și înnoire în slujirea liturgică*, vol.1, Editura TRINITAS a Patriarhiei Române, București, 2014.
123. NIFON, Arhiepiscopul Târgoviștei, *Misiologie creștină*, București, Asa, 2005.
124. NIFON, Arhiepiscopul Târgoviștei, *Misiologie creștină*, curs pentru uzul Facultății de Teologie, ediția a-II-a, revăzută și adăugită, București, 2005.
125. NIFON, Arhiepiscopul Târgoviștei, *Misiune și viață*, Editura ASA, București, 2002.
126. PAPAHAĞI, Adrian, *Creștinul în cetate: manual de supraviețuire*, Editura Doxologia, Iași, 2017.
127. PAVEL, Aurel, *Reflecții critice asupra misiunii creștine*, Editura Andreiana, Sibiu, 2014.
128. PESTROIU, David, *Liturghie și misiune*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2011.
129. PESTROIU, David, *Ortodoxia în fața prozelitismului „Martorilor lui Iehova”*, Editura Insei Print, 2005.
130. PESTROIU, David, *Ortodoxia românească în postmodernitate*, Editura Universității din București, București, 2017.
131. PETRARU, Gheorghe, *Ortodoxie și prozelitism*, Editura Trinitas, Iași, 2000.
132. PETRARU, Gheorghe, *Secte neoprotestante și noi mișcări religioase în România*, Editura Vasiliana '98, Iași, 2006.

133. POPA, Dumitru, *Pagini din istoria Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea în România*, Editura Viața și Sănătate, București, 2008.
134. POPESCU, Dumitru, *Hristos, Biserica, Misiune*, Editura Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Galați, 2011.
135. POPESCU, Dumitru, *Iisus Hristos Pantocrator*, EIBMBOR, București, 2005.
136. POPESCU, Dumitru, *Ortodoxie și contemporaneitate*, Editura Diogene, București, 1996.
137. POPESCU, Dumitru, *Principii care stau la baza formațiilor sectare și activității lor agresiv-prozelitiste*, în *Ortodoxia*, 1997, nr. 3-4.
138. PRADO, C.G., *Social media and your brain: Web-based communication is changing how we think and express ourselves*, Praeger, Santa Barbara, California, 2017.
139. PRUTEANU, Petru, *Sfântul Maslu și alte slujbe de vindecare: istorie și actualitate*, Editura Sofia, București, 2016.
140. RAEL, *Design inteligent*, Nova Difusion, Fundatia Raeliana, București.
141. RINPOCHE, Gonsar, *Esența doctrinei buddhiste*, trad. Mircea Conștin GLĂVAN, Editura Herald, București, 2005.
142. ROMAN, Florin T, *Idolii vremurilor noastre*, Editura Evanghelismos, București, 2010.
143. ROTARU, Ioan-Gheorghe, Dan Iulian OPRIȘ, Beniamin ROȘCA-NĂSTĂSESCU, *O istorie a adventismului de ziua a șaptea din România*, Editura Viața și Sănătate, București, 2009.
144. RUSAN, Romulus, *Cronologia și geografia represiunii comuniste în România*, Fundația Academia Civică, București, 2007.
145. SALIBA, John A., *Perspectives on new religious movements*, Geoffrey Chapman, Cassell imprint, London, 1995.
146. SANTI, Cosmin; SANTI, Elena-Ancuța, *Elemente de educație religioasă în grădiniță*, Editura Basilica, București, 2014.

147. SCHEMANN, Alexander, *Liturghie și viață*, trad. pr. Viorel SAVA Editura Basilica, Bucuresti, 2014.
148. SCHEMANN, Alexander, *Pentru viața lumii, Sfintele Taine și Ortodoxia*, trad. pr. prof. dr. Aurel JIVI, ediția a II-a, Editura Basilica, București, 2012.
149. SMOLIN, Ioan, *Scutul misionarului ortodox în apărarea credinței de doctrinele false ale sectanților*, trad. pr. Zosima Toia, Chișinău, UASM, 1995.
150. SONEA Cristian, *Teologia dialogului intercreștin. O introducere*, Presa universitară clujeană, Cluj-Napoca, 2017.
151. SPIDLIK Tomas; RUPNIK, Marko Ivan, *Teologia pastorală: pornind de la frumusețe*, trad. Ioan MILEA, Galaxia Gutenberg, 2007.
152. SPURGEON, Charles Haddon, *Sfaturi pentru predicatori*, trad. Monica DAN și Cristina BADEA, Editura Stephanus, București, 1998.
153. STAN Liviu, *Mirenii în Bisercă. Studiu canonic-istoric*, Sibiu, Tiparul Tipografiei Arhidiecezene Sibiu, 1939.
154. STĂNILOAE, Dumitru, *Spiritualitate și comuniune în Liturghia ortodoxă*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1986.
155. STĂNILOAE, Dumitru, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, ediția a doua, vol. 2, EIBMBOR, București, 1997.
156. STĂNILOAE, Dumitru, *Teologia Dogmatică Otodoxă*, ediția a doua, EIBMBOR, București, 1997.
157. ȘANDRU, Trandafir, *Dogmatica Bisericii lui Dumnezeu Apostolice Penticostale*, ediția a II-a, Editura Metanoia, Oradea, 2017.
158. TACHE, Sterea, *Credință și Misiune*, Editura Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, 1999.
159. TRICE, Ronie, *Botezul cu Duhul Sfânt. Vântul încă suflă*, Oradea, 2009.
160. ȚON Iosif, *O țară ideală. Cultura Împărăției lui Dumnezeu*, Carmel Priny, Arad, 2015.
161. ȚON, Iosif, *Căderea în ritual*, Editura Cartea Creștină, Oradea, 2009.

162. ȚON, Iosif, *Credința adevărată*, Societatea misionară română, 1988, București.
163. ȚON, Iosif, *Confruntări*, ediția a III-a revizuită, Editura Cartea Creștină, Oradea, 2009.
164. VALICĂ, Mihai, CHIRILĂ Pavel, BĂNDOIU Andreea, POPESCU Cristian G., *Teologie Socială*, Editura Christiana, București, 2007.
165. VASILE CEL MARE, *Despre rugăciune*, colecția Florilegii Vailiene 1, Editura Cuvântul Vieții a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, București, 2017.
166. VLACHOS, Hierotheos, Mitropolit de Nafpaktos, *Spovedania și vindecarea sufletului*, trad. Nicușor DECIU, DOXOLOGIA, Iași, 2011.
167. VLIANGOFTIS, Arsenie, *Ereziile contemporane*, trad. ieroschim. Ștefan NUȚESCU, Editura Evanghelismos, București, 2006.
168. VOROBIROV, Nikon, *Cum să trăim în ziua de astăzi*, trad. Adrian TĂNĂSESCU-VLAS, Editura Sofia, București, 2014 .
169. WEIL, Roger, *Doctrine fundamentale ale credinței creștine*, trad. de Florin Mermeze, Editura FĂCLIA, Oradea, 2015.
170. WHITE, Ellen, *Evanghelizare*, trad. Valentin RUSU, Casa de Editură Viață și Sănătate, București, 2008.
171. WHITE, Ellen, *Mărturii despre Sabat*, trad. Cătălin Bărbulescu, Editura viață și sănătate, Pantelimon, 2015.
172. WHITE, Ellen, *Tragedia veacurilor*, trad. Virgil Dumitrescu, Ana Dumitrescu, Editura viață și sănătate, Pantelimon, 2015.
173. WILLIS, Dustin; COE Aaron, *Life on mission: Joining the Everyday Mission of God*, Moody Publishers 820, Chicago, IL 60610, 2014.
174. YANNOULATOS, Anastasie, Arhiepiscopul Tiranei și al întregii Albanii, *Misiune pe urmele lui Hristos*, trad. diac. Ștefan L. TOMA, Editura Andreiana, Sibiu, 2013.
175. ZAHAROU, Zaharia, *Omul cel tainic al inimii (1 Petru 3, 4)*, trad. monahia TECLA, BASILICA, București, 2014.

176. ZORIN, Konstantin V., *Dependența de computer, de jocuri, de nicotină*, trad. de Adrian TĂNĂNESCU-VLAS, Editura Sofia, București, 2015.

STUDII ȘI ARTICOLE:

177. *, „You can't 'worship' here: why the New York public school decision matters” în *Christianity today*, no. 56, 2 Feb, 2012, p. 41.
178. ALEXA, Visarion, *Principalul lucru pe care l-am pus în viața tinerilor a fost Liturghia* în *Dialoguri pastorale despre Misiunea Bisericii în rândul tinerilor*, Editura Cuvântul Vieții a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, București, 2016.
179. ANDREICUȚ, Andrei, *Reverberații liturgice ale destinului uman tradițional sau despre nefirescul anti-creștinismului postmodern*, în *Viață liturgică și etos comunitar. Preliminarii la o teologie socială ortodoxă*, editori Picu OCOLEANU, Radu PREDA, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 2007.
180. APOSTOLACHE, Ioniță, *Ateismul actual și apologia creștină contemporană*, în *Misiunea Bisericii Ortodoxe în contextul actual*, coord. pr. conf. Nicolae Răzvan STAN, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2016.
181. AVGOUSTIDIS, Adamantios, *Spovadanie sau psihoterapie?* în *Sensurile și importanța Sfintei Taine a Spovedaniei și ale Sfintei Taine a Împărtășaniei în teologia, spiritualitatea și misiunea ortodoxă contemporană*, coord. pr. prof. dr. Ștefan BUCHIU, BASILICA, București, 2012.
182. BAUMEISTER, Roy F; LEARY, Mark R., *The need to Belong: Desire for Interpersonal Attachments as a Fundamental Human Motivation*, *Psychological Buletin*, vol. 117, no. 3, 195.
183. BĂJĂU, Constantin, *Valorile căsătoriei creștine și riscul pierderii acestora în societatea secularizată modernă*, în *Misiunea Bisericii Ortodoxe în contextul actual*, coord. pr. conf. univ. dr. Nicolae Răzvan STAN, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2016.
184. BĂLAN, Corneliu-Dragoș, *Importanța Tainei Sfântului Botez în societatea contemporană*, în *Constituția sacramentală a Bisericii*, coord. pr. prof. univ. dr. Adrian NICULCEA, pr. lect. univ. dr. Tudor Cosmin CIOCAN, asist. drd. Sebastian VOICU, Vasiliana '98, Iași, 2014.
185. BEL, Valer, *Sfânta Euharistie – merinde pe calea vieții veșnice și pregustarea Împărăției*, în *Sensurile și importanța Sfintei Taine a Spovedaniei și ale Sfintei Taine a Împărtășaniei* în

teologia, spiritualitatea și misiunea ortodoxă contemporană, coord. pr. prof. dr. Ștefan BUCHIU, BASILICA, București, 2012 .

186. BEL, Valer, *Tainele – Modalități de dăruire a lui Hristos credincioșilor*, în *Constituția sacramentală a Bisericii*, coord. pr. prof. univ. dr. Adrian NICULCEA, pr. lect. univ. dr. Tudor Cosmin CIOCAN, asist. drd. Sebastian VOICU, Vasiliana '98, Iași, 2014.
187. BOLDIȘOR, Adrian, *Religia în postmodernitate. Destinul ei într-o lume secularizată*, în *Misiunea Bisericii Ortodoxe în contextul actual*, coord. pr. Nicolae Răzvan STAN, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2016.
188. BOLOCAN, Maria-Carmen, *Profesorul de Religie, între profesie și apostolat social în Laicii și misiunea creștină: realitate istorică, vocație personală, necesitate eclesială*, coord. pr. Ion VICOVAN, Emilian-Iustinian ROMAN, Editura Doxologia, Iași, 2014.
189. BORA, Ion Sorin, *Pastorația tinerilor în contextul societății actuale*, în *Misiunea Bisericii Ortodoxe în contextul actual*, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2016.
190. BOTEZAN, Florin, *Liturgie și cateheză*, în *Viață liturgică și etos comunitar. Preliminarii la o teologie socială ortodoxă*, editori Picu Ocoleanu, Radu Preda, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 2007.
191. BUCHIU, Ștefan, *Deficiențele concepției hristologice neoprotestante reflectate în imnele lor religioase*, în *Biserica Ortodoxă și grupările religioase neoprotestante*, coord. pr. prof. dr. Ioan Tulcan, conf. dr. Cristinel Ioja, arhim. lect. dr. Teofan Mada, Editura ASTRA Museum, Sibiu, 2013.
192. BURLACU, Mihai, *Aspecte triadologice în Taine Sfântului Maslu*, în *Omagiu domnului profesor universitar dr. Remus Rus*, coord. Nicolae ACHIMESCU, Presa Universitară Clujeană, 2012.
193. CANALE, Fernando, *Doctrina despre Dumnezeu*, în *Teologia – baza biblică a credinței adventiste*, Editura viață și sănătate, Pantelimon, 2016.
194. CHAMPION, Francois, *Spirit religios difuz, eclecticism și sincretisme*, în *Religiile lumii*, coord. Jean DELUMEAU, Editura Humanitas, București, 1996.
195. COSTACHE, Doru, *Misiune și evanghelizare*, în *Almanah Bisericesc*, București, 1995.
196. CREȚU, Vasile, *Cateheza parohială. Modalități de predare a învățaturii ortodoxe către tineri*, în *Prelegeri pentru cursurile de pregătire în vederea obținerii gradelor profesionale clericale (Definitivat)*, Editura Cuvântul Vieții a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, București, 2018.
197. CUCOȘ, Constantin, *Educația religioasă din școala românească – fundamentări pedagogice, provocări strategice, soluții acționale în Repere ale educației creștine în teologia*

Sfântului Ioan Gură de Aur, actualizate în Relația Biserică – familie – școală din contextul contemporan, coord. Adrian LEMENI, editura Basilica, București, 2015 Pr. prof. dr. NECHITA Vasile, *Mărturisindu-l pe Hristos; între misiune și discriminare*, Editura Vasiliana '98, Iași, 2008.

198. CUȚARU, Caiuc, *Secularizarea – un fenomen religios perfect reversibil*, în *Omagiu domnului profesor universitar dr. Remus Rus*, coord. pr. Nicolae ACHIMESCU, Presa Universitată Clujeană, Cluj-Napoca, 2012.
199. DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Întâlnirea Tinerilor Ortodocși din Toată Lumea, București 2016 – bucuria comuniunii și dinamica misiunii creștine*, în *Bucura comuniunii și dinamica misiunii creștine. Lucrarea Bisericii în societate în anul 2016*, editura Basilica, 2017.
200. DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Binecuvântare în Dialoguri pastorale despre Misiunea Bisericii în rândul tinerilor*, Editura Cuvântul Vieții a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, București, 2016.
201. DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Cuvânt de binecuvântare pentru pelerini* (cuvânt înainte publicat în limba franceză pentru volumul *Pélerin* a Bucarest, guide a l'usage des visiteurs, Editura Basilica, în *Lumina Sfințelor icoane și jertfa apărătorilor Ortodoxiei. Lucrearea Bisericii în societate în anul 2017*, Editura Basilica, București, 2018.
202. DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *JUSTINIAN Patriarhul. Apărător al Bisericii în timpul perioadei comuniste*, cuvânt ținut la slujba de pomenire a Patriarhului Justinian Marina, oficiată la Mănăstirea Radu Vodă, București, cu prilejul împlinirii a 40 de ani de la trecerea sa la cele veșnice, 25 martie 2017, la sărbătoarea Bunei-Vestiri, în *Lumina sfințelor icoane și jertfa apărătorilor Ortodoxiei. Lucrearea Bisericii în societate în anul 2017*, BASILICA, București, 2018.
203. DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Lumina credinței lor jertfelnice a biruit întunericul regimului ateu*, mesaj adresat cu prilejul Conferinței „Speranță întru credință”, organizată de Penitenciarul Ploiești, în colaborare cu Patriarhia Română, la Centrul social-pastoral „Sfânta Cruce” - Caraiman, Bușteni, județul Prahova, 10 mai 2017, în *Lumina sfințelor icoane și jertfa apărătorilor Ortodoxiei. Lucrearea Bisericii în societate în anul 2017*, BASILICA, București, 2018.
204. DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Mărturisirea credinței ortodoxe în timp de prigoană a Bisericii*, cuvânt ținut la Congresul Internațional de Teologie Viața Bisericilor Ortodoxe în timpul comunismului – persecuție, rezistență și mărturisire, 23-29 octombrie 2017, Palatul Patriarhiei din București, în *Lumina sfințelor icoane și jertfa apărătorilor Ortodoxiei. Lucrearea Bisericii în societate în anul 2017*, BASILICA, București, 2018,

205. DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Numai Iisus Hristos oferă omului libertate deplină*, în *Lumina sfințelor icoane și jertfa apărătorilor Ortodoxiei. Lucrarea Bisericii în societate în anul 2017*, editura Basilica, 2018..
206. DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Pelerinajul – prilej de rugăciune și comemorare a apărătorilor și măsturisitorilor credinței ortodoxe în timpul comunismului*, în *Lumina Sfințelor icoane și jertfa apărătorilor Ortodoxiei. Lucrearea Bisericii în societate în anul 2017*, editura Basilica, București, 2018.
207. DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Tinerii ortodocși, împreună pentru valorile creștine ale Europei*, în *Misiunea parohiei și a mănăstirii azi. Lucrarea Bisericii în societate în anul 2015*, Editura Basilica, 2016.
208. DAVID, Petre, *Dragoste evanghelică, ecumenism sau prozelitism?* în *Almanah Bisericesc*, București, 1995.
209. DAVID, Petre, *Nu există paranormal, ci numai lucrarea lui Dumnezeu*, în *Almanah Bisericesc*, București, 1996.
210. ENE, Ionel, *Laicatul în Biserica Ortodoxă Română. Succintă radiografie în Laicii și misiunea creștină: realitate istorică, vocație personală, necesitate eclesială*, coord. pr. Ion VICOVAN, Emilian – Iustinian ROMAN, Doxologia, Iași, 2014.
211. GEORGESCU, Gurie, *Preoțimea ortodoxă postmodernă – între anacronism și avangardism. Exigențe pastorale într-o lume permisivă, anti-autoritară și pretins nediscriminatorie*, în *Ethosul misionar al Bisericii în post-modernitate*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2015.
212. Gheorghe PETRARU, *Parohia ortodoxă. Indiferența enoriașilor și prozelitismul sectar*, în *Misiune, Spiritualitate, Cultură – Simpozion internațional – Lucrarea pastoral misionară a Bisericii și impactul social și comunitar al acesteia – istorie, actualitate, perspective*, Valahia University Press, Târgoviște, 2015.
213. GOMBOȘ, Stelian, *Despre datoria, implicarea și misiunea Bisericii Ortodoxe în postmodernitate*, în *Misiune, spiritualitatea, cultură - Simpozion internațional – Lucrarea pastoral-misonară a Bisericii și impactul social și comunitar al acesteia -istorie, actualitate, perspective*, Editura Valahia University Press, Târgoviște.
214. GRIGORIȚĂ, George, *Rolul mirenilor în viața Bisericii în general și importanța organismelor administrativ-parohiale conform Statutului Bisericii Ortodoxe Române*, în *Prelegeri pentru cursurile de pregătire în vederea obținerii gradelor profesionale clericale (Definitivat)*, Editura Cuvântul Vieții a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, București, 2018.
215. GURIE, Episcopul Devei și Hunedoarei, *Urgențe pastorale în confruntarea cu fenomenul expansiunii grupărilor neoprotestante din România – șapte pași spre recuperarea „Ortodoxiei*

- integrale*, în *Biserica Ortodoxă și grupările religioase neoprotestante*, coord. pr. prof. Ioan TULCAN, conf. Cristinel IOJA, arhim. lect. Teofan MADA, Sibiu, 2013.
216. HIMCINSCHI, Mihai, *Cauze ale fenomenului sectar – un punct de vedere misionar*, în *Biserica Ortodoxă și grupările religioase neoprotestante*, coord. pr. prof. dr. Ioan TULCAN, conf. dr. Cristinel IOJA, arhim. lect. dr. Teofan MADA, Sibiu, 2013.
217. HIMCINSCHI, Mihai, *Cauze ale fenomenului sectar-un punct de vedere misionar*, în vol. *Biserica Ortodoxă și grupările religioase neoprotestante*, Sibiu 2013.
218. HIMCINSCHI, Mihai, *The urban parish: postmodern mutations*, în *Ethosul misionar al Bisericii în post-modernitate*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2015.
219. HOLBEA, Gheorghe, *Pastorația tinerilor în contextul actual al globalizării în Relația dintre Parohie și Școală în viața și misiunea Bisericii din contextul actual*, coord. Adrian LEMENI, pr. David PESTROIU, Editura Basilica, București, 2015.
220. ILIE, Valentin, *Disciplina „Religie” în școală: educație religioasă sau inițiere spirituală?*, în *Anunțul Facultății de Teologie Ortodoxă*, București, 2017.
221. IOJA, Cristinel, *Un aspect ce nu trebuie uitat: Întărirea comunității în ethosul Bisericii Ortodoxe*, în *Biserica Ortodoxă și grupările religioase neoprotestante*, Sibiu, 2013.
222. IRINEU, Mitropolitul Craiovei, *Cuvânt înainte: Misiunea Bisericii Ortodoxe în contextul actual*, în *Misiunea Bisericii Ortodoxe în contextul actual*, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2016.
223. IVAN, Adrian, *Principii ale propovăduirii Cuvântului lui Dumnezeu în contextul secularizării contemporane*, în *Misiunea Bisericii Ortodoxe în contextul actual*, coord. pr. conf. Nicolae Răzvan STAN, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2016.
224. JELA, Doina, *Nici măcar somnul nu este „o afacere privată” într-un regim totalitar*, în *Stat și viață privată în regimurile comuniste*, coord. Cosmin BUDEANCĂ, Florentin OLTEANU, Polirom, Iași, 2009.
225. JURCAN, Emil, *Repere misionare creștine pentru o lume seculară sau fundamentalistă*, în *Ethosul misionar al Bisericii în post-modernitate*, editori pr. prof. Emil JURCAN, pr. lect. Alin ALBU, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2015.
226. LOVIȘTEANUL, Emilian, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Râmnicului, *Strategii misionare privind revitalizarea vieții parohiale în societatea românească actuală*, în *Misiunea Bisericii Ortodoxe în contextul actual*, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2016.
227. MARIN, Sebastian, *Principii hrisostomice în dialogul dintre Biserică și contestatarii orei de religie din mass-media contemporană* în *Repere ale educației creștine în teologia Sfântului*

Ioan Gură de Aur, actualizate în Relația Biserică – familie – școală din contextul contemporan, coordonator Adrian LEMENI, editura Basilica, București, 2015.

228. MEGHEȘAN, Dumitru, *Valoarea terapeutică a Spovedaniei, în Sensurile și importanța Sfintei Taine a Spovedaniei și ale Sfintei Taine a Împărtășaniei în teologia, spiritualitatea și misiunea ortodoxă contemporană*, coord. pr. prof. dr. Ștefan BUCHIU, BASILICA, București, 2012.
229. MIHĂILĂ, Victor, *Calitatea unui preot care lucrează cu tinerii este să le acorde timp, să nu îi judece, să îi înțeleagă* în Dialoguri pastorale despre Misiunea Bisericii în rândul tinerilor, Editura Cuvântul Vieții a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, București, 2016.
230. MIU, Traian-Alexandru, *Misiunea social-filantropică a Bisericii Ortodoxe în contextul globalizării, în Misiune, spiritualitatea, cultură - Simpozion internațional – Lucrarea pastoral-misionară a Bisericii și impactul social și comunitar al acesteia -istorie, actualitate, perspective*, Editura Valahia University Press, Târgoviște, 2015.
231. MOȘOIU, Nicolae, *Pe calea spre mărturie comună: o invitație de a adopta relații responsabile în misiune și de a se renunța la prozelitism*, în *Elemente de istorie, doctrină și practică misionară: o perspectivă ecumenică*, coord. pr. lect. univ. dr. Nicolae Moșoiu, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2006.
232. MUREȘAN, Radu Petre, „*Reiki*”, în Anuarul Facultății de Teologie Ortodoxa „Justinian Patriarhul”, anul universitar 2009-2010, Editura Universității din București.
233. NICODIM, Episcopul Severinului și Strehaiei, *Filantropia creștină. Temeiuri scripturistice și patristice*, în *Misiunea Bisericii Ortodoxe în contextul actual*, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2016.
234. NIFON, Mitropolit onorific, Arhiepiscopul Târgoviștei, *Misiunea educațională a ortodoxiei românești prin intermediul parohiei și al școlii în Relația dintre Parohie și Școală în viața și misiunea Bisericii din contextul actual*, coord. Adrian LEMENI, pr. David PESTROIU, Editura Basilica, București, 2015.
235. PAVEL, Aurel, *Predicarea Evangheliei și constituirea de biserici locale, scopuri imediate ale misiunii*, în *Ethosul misionar al Bisericii în post-modernitate*, editori pr. prof. Emil JURCAN, pr. lect. Alin ALBU, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2015.
236. PESTROIU, David, *De la postcomunism la postmodernitate. Câteva considerații privind provocările misionare din ortodoxia românească după căderea comunismului*, în *Ethosul misionar al Bisericii în post-modernitate*, coord. pr. prof. dr. Emil JURCAN, pr. lect. dr. Alin ALBU, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2015.

237. PESTROIU, David, *Misiunea Bisericii față de tineri, în postmodernitate în Relația dintre Parohie și Școală în viața și misiunea Bisericii din contextul actual*, coord. Adrian LEMENI, pr. David PESTROIU, Editura Basilica, București, 2015.
238. PESTROIU, David; BARNA, Alexandru Atanase, *Misiunea Bisericii dedicată tinerilor în Dialoguri pastorale despre Misiunea Bisericii în rândul tinerilor*, Editura Cuvântul Vieții a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, București, 2016.
239. PETRARU, Gheorghe, *Parohia ortodoxă. Indiferența enoriașilor și prozelitismul sectar, în Misiune, Spiritualitate, Cultură – Simpozion internațional – Lucrarea pastoral misionară a Bisericii și impactul social și comunitar al acesteia – istorie, actualitate, perspective*, Valahia University Press, Târgoviște, 2015.
240. PETRICA, Vasile, *Entuziasmul pastoral, în Mitropolia Banatului*, anul XXXVII, ianuarie-februarie, 1988, Timișoara.
241. POPESCU, Dumitru, *Centralitatea lui Hristos în gândirea părintelui Stăniloae. Importanța ei pentru creștinism și lumea actuală în Misiunea Bisericii într-o lume secularizată*
242. POPESCU, Dumitru, *Ortodoxia la sfârșit de mileniu*, în Almanah Bisericesc, București, 1996.
243. POPESCU, Dumitru, *Ortodoxia și paranormal*, în Almanah Bisericesc, București, 1996.
244. POPESCU, Dumitru, *Pocăința ca refacere a legăturii credincioșilor cu Dumnezeu și cu semenii*, în *Spovedania și euharistia: izvoare ale vieții creștine*, vol. 1 Taina Pocăinței și a iertării păcatelor, Editura BASILICA a Patriarhiei Române, București.
245. POPESCU, Ion, *Creștinism și postmodernism*, în *Ethos și Etnos: aspecte teologice și sociale ale mărturiei creștine*, coord. pr. Ștefan ILOAIE, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2008.
246. PREDA, Radu, *Rolul catehetic al laicilor în Biserică*, în *Viață liturgică și etos comunitar. Preliminarii la o teologie socială ortodoxă*, editori Picu OCOLEANU, Radu PREDA, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 2007.
247. PREDA, Radu, *Teologia socială ortodoxă. Câteva lecturi și tot atâtea sugestii*, în *Elemente de istorie, doctrină și practică misionară: o perspectivă ecumenică*, coord. pr. lect. univ. dr. Nicolae Moșoiu, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2006.
248. RUS, Remus, *Misionarismul local în Europa*, în *Almanah Bisericesc*, București, 1996.
249. SAVA Viorel, *Parohia – factor și model de unitate într-o lume divizată*, în *Teologia academică și responsabilitatea ei în misiunea Bisericii*, editori pr. Ion Vicovan, pr. Paul-Cezar Hârlăoanu, Emilian-Iustinian Roman, Editura Doxologia, Iași, 2016.

250. SONEA, Cristian, *Premise hristologice și eclesiologice ale participării laicilor misiunea integrală a Bisericii*, în *Laicii și misiunea creștină: realitate istorică, vocație personală, necesitate eclesială*, coord. pr. Ion VICOVAN, Emilian – Iustinian ROMAN, Doxologia, Iași, 2014.
251. STAN, Nicolae Răzvan, *Secularizarea și consecințele sale în viața societății și a Bisericii: o abordare din perspectiva teologiei și a spiritualității ortodoxe*, în *Misiunea Bisericii Ortodoxe în contextul actual*, coord. pr. Nicolae Răzvan STAN, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2016.
252. STREZA, Ciprian, *Imperativele și provocările misiunii ortodoxe actuale: confruntarea cu secularismul și redescoperirea dimensiunii liturgice a persoanei și a vieții umane*, în *Ethosul misionar al Bisericii în post-modernitate*, coord. pr. prof. dr. Emil Jurcan, pr. lect. dr. Alin ALBU, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2015.
253. ȘTEFAN, Florea, *Misiunea pastorală a Bisericii în contextul lumii de azi*, în *Misiune, spiritualitate, cultură - Simpozion internațional – Lucrarea pastoral-misionară a Bisericii și impactul social și comunitar al acesteia -istorie, actualitate, perspective*, Editura Valahia University Press, Târgoviște, 2015.
254. TEOFAN, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, *Preoția împărătească – slujirea laicilor în Biserică*, în *Laicii și misiunea creștină: realitate istorică, vocație personală, necesitate eclesială*, coord. pr. Ion VICOVAN, Emilian – Iustinian ROMAN, Doxologia, Iași, 2014.
255. TIMIȘ, Vasile, *Misiunea și consilierea, realități și șanse în educația religioasă din școala românească în Religia și școala. Cercetări pedagogice, studii, analize*, coord. Dorin OPRIȘ, Monica OPRIȘ, Ediura Didactică și Pedagogică, R.A., București, 2011.
256. TOMA, Cornel, *Ecleziologia euharistică*, în *Constituția sacramentală a Bisericii*, coord. pr. prof. univ. dr. Adrian NICULCEA, pr. lect. univ. dr. Tudor Cosmin CIOCAN, asist. drd. Sebastian VOICU, Vasiliana '98, Iași, 2014 .
257. TUDORAN, Simion, *Importanța parohiei pentru misiunea creștină*, în *Ethosul misionar al Bisericii în post-modernitate*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2015.
258. TULCAN, Ioan, *Misiune, mărturie și pastorație. Aceente și perspective*, în *Exigențe actuale ale pastorației și misiunii Bisericii. Modelul Sfântului Ioan Gură de Aur*, coord. pr. prof. Cristinel IOJA, pr. prof. Ioan TULCAN, Pr. lect. Filip ALBU, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2016.
259. VÎLCIU, Marian, *Liturghie și filantropie, dimensiuni pastoral-misionare ale Bisericii*, în *Ethosul misionar al Bisericii în post-modernitate*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2015
260. VÎLCU, Marian, *Taina Mărturisirii – mijloc de înnoire și sfințire a credincioșilor; de îndrumare duhovnicească și pastorație individuală*, în *Prelegeri pentru cursurile de pregătire*

în vederea obținerii gradelor profesionale clericale (Definitivat), Editura Cuvântul Vieții a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, București, 2018.

261. VYHMEISTER, Nancy J., *Cine sunt adventiștii de ziua a șaptea?*, în *Teologia – baza biblică a credinței adventiste*, trad. Loredana Sîrbu, Gianina Floricel, Ștefan Bărbuceanu, Editura viață și sănătate, Pentelimon, 2016.
262. ZAMFIR, Gheorghe, *Provocări ale noilor mișcări religioase și pseudo-religioase în lumea de astăzi. Evaluare din perspectivă creștină*, în *Misiunea Bisericii Ortodoxe în contextul actual*, coord. pr. conf. Nicolae Răzvan STAN, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2016.
263. ZIZIOULAS, Ioannis, Mitropolit de Pergam, *Despre Taina Pocăinței și a Spovedaniei*, în *Sensurile și importanța Sfintei Taine a Spovedaniei și ale Sfintei Taine a Împărtășaniei în teologia, spiritualitatea și misiunea ortodoxă contemporană*, coord. pr. prof. dr. Ștefan BUCHIU, BASILICA, București, 2012.

RESURSE WEB:

264. <http://ziarullumina.ro/ortodoxia-in-albania-un-miracol-in-desfasurare-67445.html>
265. <http://basilica.ro/patriarhul-daniel-despre-pelerinaj-si-pelerini-15-cuvinte-duhovnicesti/>,
266. <http://basilica.ro/centrul-de-presa-basilica-zece-ani-de-misiune-mediatica>
267. <http://www.trinitytruth.org/isthetrinityinthebible.html>.
268. <http://www.contributors.ro/editorial/prigonirea-bisericii-ortodoxe-in-regimul-comunist/>
269. <https://www.edj.ro/images/stories/pdf/Statut%20BOR%20APROBAT%20de%20Sf.Sinod%2017.02.2011.pdf>,
270. <http://basilica.ro/o-catedrala-pentru-capitala-date-corecte-si-semnificative/>,
271. <http://basilica.ro/profesorul-radu-carp-un-proiect-care-transcende-centenarul-catedrala/>
272. <http://www.contributors.ro/cultura/catedrala-bucurestean-%E2%80%93-o-istorie-a-razgandirilor>
273. <http://hristosimpartasitcopiilor.blogspot.ro>
274. <http://ziarullumina.ro/roade-in-proiectul-hristos-impartasit-copiilor-46023.html>
275. <http://patriarhia.ro/hristos-impartasit-copiilor-o-perspectiva-crestina-in-educaie-7333.html>
276. <http://basilica.ro/un-nou-proiect-de-catehizare-adresat-adultilor>

277. <http://basilica.ro/lumina-sfintelor-icoane-si-jertfa-aparatorilor-ortodoxiei-sinteza-activitatilor-bisericii-ortodoxe-romane-in-anul-2017/>
278. <http://www.cardiff.ac.uk/news/view/503811-poor-sleep-for-children-using-media-devices>
279. <https://digipedia.ro/adolescentii-prefera-mai-mult-youtube-ul-decat-televizorul/>,
280. <http://variety.com/2016/digital/news/millennial-gen-z-youtube-netflix-video-social-tv-study-1201740829/>
281. <https://www.futurity.org/television-childrens-bedrooms-1555172-2/>
282. https://www.futurity.org/teenagers-smoking-weight-loss-1270332-2/?utm_source=feedly&utm_medium=webfeeds,
283. <http://ito2017.ro/despre-ito-2017>,
284. <http://ito2017.ro/program>,
285. <http://basilica.ro/marturii-ale-participantilor-din-strainatate-la-ito-2017-am-fost-liberi-sa-ne-exprimam-credinta-si-bucuria-de-a-fi-crestini-ortodocsi/>
286. <http://basilica.ro/enciclica-sfantului-si-marelui-sinod/>
287. <http://ziarullumina.ro/tinerii-sunt-prezentul-activ-si-creativ-al-bisericii-113711.html>,
<http://ziarullumina.ro/tableta-de-observator-ultimul-episcop-militar-67065.html>,
288. <http://basilica.ro/lumina-sfintelor-icoane-si-jertfa-aparatorilor-ortodoxiei-sinteza-activitatilor-bisericii-ortodoxe-romane-in-anul-2017/>
289. <http://ziarullumina.ro/prozelitism-si-misiune-52860.html>
290. <http://www.contributors.ro/cultura/linia-fina-dintre-propovaduire-%C8%99i-indoctrinare/>
291. <http://www.contributors.ro/editorial/domnul-si-doamna-dumnezeu-la-scoala/>
292. <https://www.revista22.ro/religie—537coala-argumentele-pentru-un-sfert-de-secol-45924.html>
293. <https://www.hotnews.ro/stiri-esential-13195209-manuale-religie-care-promoveaza-intoleranta-religioasa-ong-cere-ministerului-educatiei-retragerea-urgenta-cartilor-din-scoli.htm>
294. <http://www.contributors.ro/cultura/religia-in-%C8%99coli-multa-emo%C8%9Bie-pu%C8%9Bine-argumente>
295. <http://www.contributors.ro/cultura/umanistul-turmentat-drepturi-ale-omului-incompatibile-cu-religia/>

296. <http://www.contributors.ro/cultura/national-si-confesional-plus-o-o-sugestie-pentru-predarea-religiei-in-scoala>
297. <http://basilica.ro/lumina-sfintelor-icoane-si-jertfa-aparatorilor-ortodoxiei-sinteza-activitatilor-bisericii-ortodoxe-romane-in-anul-2017/>
298. http://adevarul.ro/locale/iasi/despre-adevaratii-posedati-spaga-euro-loc-mai-fata-moastele-sfintei-parascheva-1_561f8fdcf5eaafab2cafa3a3/index.html
299. http://adevarul.ro/locale/iasi/minunea-matei-sf-parascheva-Si-dreptul-replica-jurnalistilor-1_525d6aa3c7b855ff563ea087/index.html
300. http://adevarul.ro/news/societate/oasele-mantuirii-noastre-1_50a7b8ca7c42d5a66369f5c3/index.html
301. <http://www.ziare.com/social/religie/comunismul-a-trecut-cozile-au-ramas-credinta-la-romani-sau-bataia-pe-moaste-reportaj-ziare-com-1198307>
302. https://www.digi24.ro/stiri/externe/mapamond/tragedie-de-proportii-la-mecca-busculada-cu-cel-putin-717-morti-si-pesto-800-de-raniti-pelerinii-din-romania-sunt-in-siguranta-441260?_grsc=cookieIsUndef&_grts=1491436800042
303. <https://www.digi24.ro/stiri/externe/mapamond/video-sute-de-mii-de-musulmani-la-pelerinajul-de-la-mecca-783686>
304. <https://horeabadau.ro/2017/10/15/despre-cei-care-pupa-moaste/>
305. <http://basilica.ro/lumina-sfintelor-icoane-si-jertfa-aparatorilor-ortodoxiei-sinteza-activitatilor-bisericii-ortodoxe-romane-in-anul-2017/>
306. <http://www.contributors.ro/editorial/razboiul-lumilor-dna-vs-moaste/>
307. <https://www.antena3.ro/actualitate/religie/s-au-calcat-in-picioare-in-drum-spre-moastele-sfantului-dimitrie-o-femeie-a-lesinat-439662.html>
308. <http://basilica.ro/credinciosii-sunt-bogatia-bisericii-noastre-interviu-acordat-de-patriarhul-daniel-jurnalistului-titi-dinca-in-anul-2007-integral/>
309. <http://www.episcopiacvhr.ro/comunicat-de-presa/>
310. <http://ortodoxinfo.ro/2017/06/09/parintele-pamvo-contesta-caterisirea-la-sinodul-mitropolitan-din-iasi/>
311. <http://mesagerulneamt.ro/2017/02/schitul-radeni-oaza-de-haiducie-in-sanul-mitropoliei/>
312. <https://romanortodox.info/conferinta-lui-gheron-sava-lavriotul-bucuresti-15-decembrie-2017/>

313. <https://ganduridinortodoxie.wordpress.com/2018/02/12/gheron-sava-lavriotul-nu-este-schismatic-nici-eretic-prezbiterian-ci-este-fratele-nostru-un-simplu-si-sincer-athonit-ortodox/>
314. <https://sinodultalharesc.tk/preotul-staicu-mai-lanseaza-un-subiect-de-dezbinare-ce-ar-avea-ca-efect-validarea-caterisirii-preotilor-ce-i-urmeaza-sfatul/>
315. <http://prieniisfantuluiefrem.ro/2017/02/26/parintele-claudiu-buza-a-fost-caterisit-de-ecumenisti-de-fapt-incununat-de-hristos/>
316. <http://basilica.ro/wp-content/uploads/2017/08/Despre-Sfantul-si-Marele-Sinod-din-Creta.pdf>
317. <http://astradrom-filiala-bihor.blogspot.ro/2015/01/gherasim-bratu-si-onufrie-caruntu.htm>
318. <http://octavianrodna.ro/istoric/>
319. <http://evz.ro/mitropolia-de-milano-si-romanii-preacuviosi-935297.html>
320. <https://metropoliamilano.com/2016/02/20/istoria-mitropoliei-de-aquieia-sinodului-din-milano/>
321. <https://metropoliamilano.com/sinodo/dipartimentoaffari-interni/>
322. <http://basilica.ro/sfantul-si-marele-sinod-relatiile-bisericii-ortodoxe-cu-ansamblul-lumii-crestine-document-oficial/>
323. <http://basilica.ro/asociatia-autointitulata-mitropolia-autonoma-dupa-vechiul-calendar-episcop-gherasim-nu-are-calitate-de-asociatie-religioasa-si-nu-este-recunoscuta-canonice-de-biserica-ortodoxa>
324. <https://corneliusflorinblog.wordpress.com/2017/03/15/de-ce-secta-lui-gherasim-bratu-nu-este-o-biserica-ortodoxa-dupa-cum-se-autointituleaza>
325. http://adevarul.ro/locale/constant/mitropolia-caterisitilor-legatura-contestarii-Ips-teodosie-grupare-religioasa-lista-neagra-bor-1_581752c85ab6550cb81495a8/index.html
326. <https://bisericasecreta.wordpress.com/2007/09/13/distrugerea-bisericii-kgb/>
<http://basilica.ro/comunicat-de-presa-inscenarea-de-la-manastirea-bodesti>
<https://www.youtube.com/watch?v=2MNfOyAbtXE>
327. https://www.youtube.com/watch?v=Po3mK6WX_U0
328. <http://octavianrodna.ro/biografia-p-s-episcop-gheorghe-bratu/>
329. http://adevarul.ro/locale/constant/foto-disputa-adevarata-biserica-hristos-bisericile-para-ortodoxe-romania-1_5266c794c7b855ff5669da12/index.htm
330. <http://evz.ro/ei-cred-ca-vor-fi-salvati-de-ingerul-muzicescus-secta-celor-care-vorbesc-la-telefon-cu-du-103448.html>

331. http://ro.ezoterism.wikia.com/wiki/Biserica_Ortodox%C4%83_Secret%C4%83
332. http://www.hotnews.ro/stiri-presa_regionala_arhiva-1709548-fondatorul-bisericii-ortodoxe-secrete-incercat-racoleze-ips-teodosie.htm
333. <http://evz.ro/ei-cred-ca-vor-fi-salvati-de-ingerul-muzicescus-secta-celor-care-vorbesc-la-telefon-cu-du-103448.html>
334. <http://www.9am.ro/stiri-revista-presei/2007-06-26/statul-tolereaza-biserica-kgb.html>
335. https://www.hotnews.ro/stiri-presa_regionala_arhiva-1705140-parohie-trecut-schismatici.htm
336. <http://www.9am.ro/stiri-revista-presei/2007-06-26/statul-tolereaza-biserica-kgb.html>
337. <https://bisericasecreta.wordpress.com/2007/09/13/distrugerea-bisericii-kgb/>
338. <http://astradrom-filiala-bihor.blogspot.ro/2015/01/secte-desprinse-din-biserica-ortodoxa.html>
339. <http://www.manastirea-amd.ro/viata-sf-ierarh-glicherie-marturisorul.html>